

Sporen

Nieuwsbrief van de

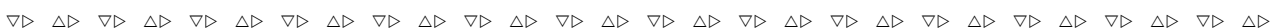

Jaargang 2 - Nummer 4 - December 2009

INHOUD

1	Editoriaal	<i>B. Declercq</i>
2	Excursiekalender	
2	Educatieve bijeenkomsten	
5	Het Lila plooirokje - Plooirokjes bekennen kleur	<i>G. Tilkin</i>
7	Egelzwammetjes te Diest	<i>R. De Ceuster</i>
10	Cursief	<i>G. Buelens</i>
11	Ruwe aardster te Herent	<i>G. Buelens</i>
14	Enkele bijzondere vondsten in een ongewoon droge periode	<i>A. de Haan</i>
16	Vlaamse Mycologendag 2010 te Gent	
17	KVMV-vierdaagse 2010 te Dworp	
17	ANKONA-ontmoetingsdag	
18	Verslag KVMV-uitstap Olens Broek	<i>L. Deceuninck</i>
20	Afdelingsnieuws AMK	
21	Afdelingsnieuws ZWAM	
21	Bib-nieuws	<i>P. Holemans e.a.</i>
23	Nieuwtjes uit de recente tijdschriften	<i>R. Steeman/W. Veraghtert</i>

Editoriaal

Geachte leden,

De natuur slaat nooit zonder ook te zalven. Dit stond te lezen in het editoriaal van vorig nummer. En zie, na een ongewoon droge zomer en herfstaanvang, waarbij de zwammen bij wijze van spreken op één hand te tellen waren, breide de natuur er een uitzonderlijk zachte en vochtige late herfst aan waarbij zwammen bij bosjes nog uit het vallend loof te voorschijn kwamen. Maar ook de voorbije droge periode gaf aanleiding tot interessante vondsten. We gaan hier verder in dit tijdschrift nader op in.

Inmiddels blijft het brandplekkenproject voor verrassingen zorgen. Opnieuw werd een tot voorheen in ons landje onbekende ascomyceet waargenomen, die deze keer *Octospora bridei* heet. We zijn ervan overtuigd dat de brandplekken in Vlaanderen nog veel meer zeldzame taxa herbergen en dat een volgehouden inspanning vroeg of laat beloond wordt.

Het mycologisch herfstweekend was een succes. Na de prachtaccomodatatie van vorige jaren was het voor dit jaar even afwachten, maar de midden in de natuurgebieden gelegen J-club in De Panne was een meevaller. Vooral de combinatie mycologiezaal-zithoek-bar-projectiezaal bleek een voltreffer te zijn. Niettegenstaande het gebrek aan neerslag in de voorafgaande weken, viel de oogst toch mee zodat alle deelnemers aan hun trekken konden komen. Nogmaals dank aan hen die voor deze realisatie instonden.

Voor de komende jaren wil het bestuur op een meer systematische manier aan projecten werken. Hierdoor hopen we enerzijds de broodnodige subsidies veilig te kunnen stellen, maar anderzijds ook onze hobby op een meer zinvolle manier uit te oefenen. Het bestuur is ook de mening toegedaan dat we het bezoek van een grotere variatie aan biotopen, nog meer gespreid over het volledige kalenderjaar waar zinvol, moeten nastreven, eerder dan onze lievelingsbiotopen verder uit te kammen. Dit lijkt ons de beste benadering in ons streven naar kennis omtrent het voorkomen en de verspreiding van zwammen en is een stap in de goede richting met betrekking tot latere eventuele karteringsprojecten.

Niettegenstaande het winterseizoen voor de deur staat, zijn er nog heel wat activiteiten gepland, zoals je verder in dit tijdschrift kan nalezen. We rekenen, zoals steeds, op jullie talrijke en enthousiaste aanwezigheid. Verder wens ik jullie een sfeervol eindejaar.

Bernard Declercq
voorzitter KVMV

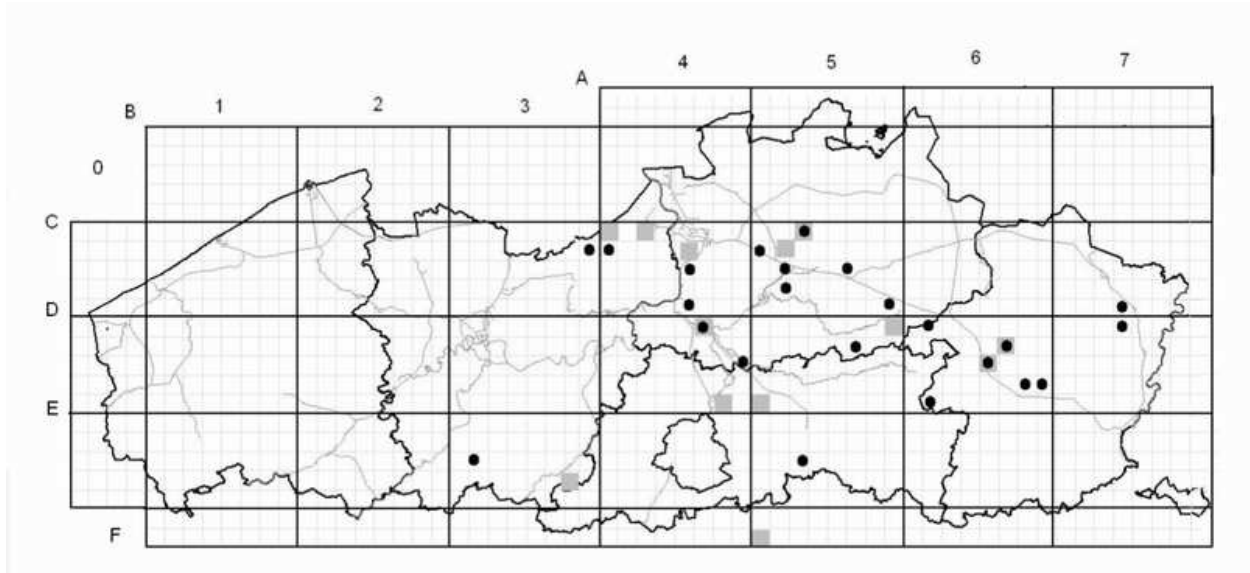

allerlaatste soort een foto met beschrijving. Vrij vertaald wordt hier het volgende vermeld.

Hoed 5-10(15) mm, jong halfbolvormig, later convex tot vlak met naar onder gebogen rand; oppervlakte vezelig geschubd. **Lamellen** jong crème-beige, daarna toenemend roodachtig bruin, breed aangehecht; snede glad tot fijn gekarteld, plaatselijk witachtig. **Steel** 4-10 mm × 1-1,5 mm, cilindrisch, naar de basis toe verbreed, vast en hol, bovenaan de top wit berijpt, daaronder tot aan de basis roodbruin en dicht met scherpe vezelige schubjes bezet. **Vlees** lichtbruin, dunvlezig, reukloos; smaak mild. Droge vruchtlichamen leven bij vochtigheid terug op. **Sporen** 9-13 × 6,5-9 µm, ellip-

soïed tot amandelvormig, lichtgeel. Sporee roodbruin.

Afbeelding: Breitenbach, Band 5 (2000): 331.

Verspreiding in Vlaanderen

Zoals we kunnen zien op het verspreidingskaartje, is het Egelzwammetje nauwelijks te vinden in West- en Oost-Vlaanderen en in Vlaams-Brabant slechts in 2 uurhokken tussen 1980 en 1990 en in slechts één uurhok sinds 1991!

Literatuur

Breitenbach, J. & Kränzlin, F. (2000). Pilze der Schweiz (Band 5). Blätterpilze 3. Teil, 330-331.

Reagentia voor KVMV-leden

Sinds kort zijn de belangrijkste reagentia, gebruikt bij de determinatie van zwammen, opnieuw verkrijgbaar tijdens de AMK-dinsdagavondactiviteiten in de bioruimte van de UA te Antwerpen.

Praktische info kan je steeds bekomen bij Flory de Haan, 03 666 91 34 of andre.de.haan@skynet.be.

Gezwans noch gezwam...

Paddenstoelen en lange warme zomers

Een mens “met zwammen in het bloed” kijkt er naar uit: het paddenstoelenseizoen. Tenminste, voor zover dat bestaat, want een doorgewinterd mycoloog is wel het ganse jaar rond bezig met paddenstoelen. De voorbije zomer was lang, warm en vooral erg droog. Dan begint een mens al te denken dat het best eens zou onweren met de nodige neerslag, want dat is immers in het belang van de ontwikkeling van fungi. Nu ja, de regen komt niet op bestelling en een regendans schijnt ook al niet meer te helpen. Dus afwachten is de boodschap. De excursiekalender is lang geleden opgemaakt en natuurlijk met de meest optimistische gedachten in het hoofd. Maar wat doe je als het niet wil regenen? De wandeling laten doorgaan en klagen, zeker?

Wat blijkt nu heel vaak het geval te zijn? Menig paddenstoelenkenner heeft het al over zijn, of haar, lippen laten vloeien: “Speciale soorten dit jaar, vind je niet?” Of het wat met die droogte te maken heeft? Wie zal het zeggen, hoe kom je aan gegevens of statistieken om één en ander te weerleggen of te bevestigen? En toch, je hoort het vaker dan je zou verwachten: “weer een zeldzame soort gevonden!” Het kan toch geen toeval meer zijn. Een normaal mens zou bij zoiets de gedachtenstroom zijn gang laten gaan... Evenwel, bewijzen zijn er niet.

Het zou wel eens kunnen:

- > *dat juist zeldzame paddenstoelen worden waargenomen die met een lange droge zomer hun voordeel doen en juist dán vruchtlichamen gaan vormen;*
- > *dat die paddenstoelen misschien een meer mediterraan klimaat verkiezen maar hier toevallig zijn terechtgekomen en het dáárom juist goed doen bij langere droogteperioden;*
- > *dat het minder uitgroeien van concurrerende zwamvlokken, deze soorten meer kansen biedt;*
- > *dat er hopeloos gezocht wordt en daarom juist deze soorten nu opvallen.*

Zoveel keer .... “het zou wel eens kunnen dat ...”

Neem nu die ene vondst van de Ruwe aardster te Herent, niet alleedaags, dat is zeker, en enkel mogelijk bij iemand met een neus voor zwammen die op het juiste moment op de juiste plaats kwam.

De Knolzwavelkop te Geetbets, in een kurkdroog domein, op een (te warme) dag waarop er amper iets te vinden was (een derde vondst voor Vlaanderen).

De Heideaardster te Pellenberg, toevallig gevonden in een biotoop dat reeds vroeger in de belangstelling stond.

De Gelobde pruikzwam te Diest, ontdekt door regelmatig een gebied te bewandelen voor inventarisatie, wat

een drooggevalle wilgenbroek te Meerhout: één exemplaar, groeiend vanonder een wortel van Wilg met in de buurt wat half verdroogd veenmos.

Foto 3: *Entoloma sphagnetii* - Grote veenmossatijnzwam

Entoloma sphagnetii is een vrij forse soort (foto 3). Ons exemplaar had een hoediameter van 50 mm. De hoed was vlak met een ronde umbo, donkerbruin met zwartbruin centrum, de hoedhuid glad en zijdeachtig glanzend. De plaatjes waren smal aangehecht, met een tandje aflopend en de snede sterk golvend als geërodeerd (foto 4). De steel mat 120 × 7 mm, was bleek grijsbruin en duidelijk overlans

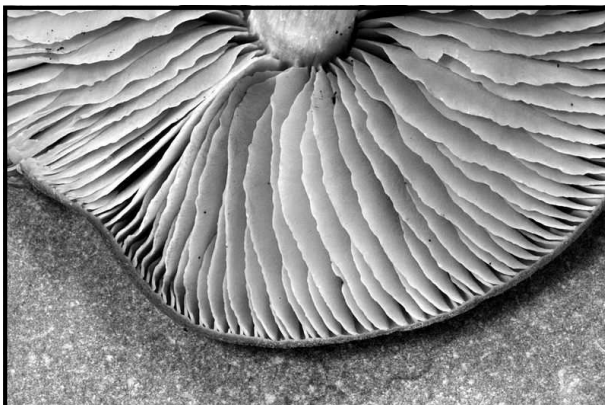

Foto 4: *E. sphagnetii* - plaatjes

gestreept. De soort heeft een sterke, onaangename geur en de smaak van ranzige olie.

Microscopisch vallen vooral de grote, langwerpige sporen op met talrijke ronde bulten (foto 5).

Het is een zeldzame soort die voorkomt in vochtige broekbossen, meestal tussen levend of dood veenmos. De soort werd voor het eerst beschreven in 1923 door de Antwerpse botanist-bryoloog-mycoloog Raymond Naveau, naar aanleiding van een vondst uit Lichtaart. Hoewel de soort al enkele malen in Vlaanderen is aangetroffen, was het voor mij de eerste maal dat ik ze ontmoette.

★ *Flammulina fenae* Bas – Zomerfluweelpootje

Dat men deze soort vooral in een droge en/of warme periode kan aantreffen, kan men afleiden uit de Nederlandse naam. Toch is het Zomerfluweelpootje ook in die periode ver van algemeen. *Flammulina fenae* werd pas in 1983 voor het eerst beschre-

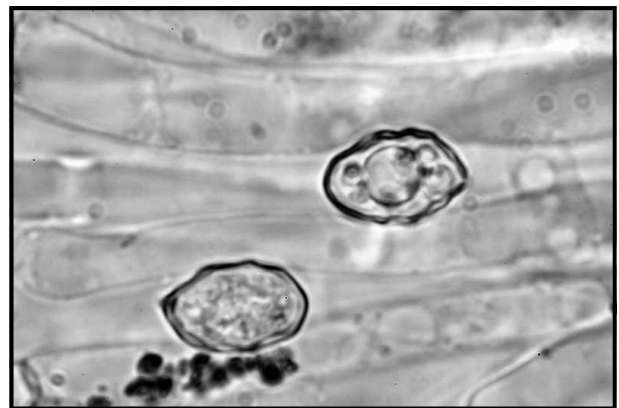

Foto 5: *E. sphagnetii* - sporen

ven door de Nederlandse mycoloog Cees Bas op basis van een collectie uit Voorschoten (NL). Mogelijk werd ze vroeger verward met een witte vorm van *Flammulina velutipes* (Gewoon fluweelpootje). Ofwel mag men veronderstellen dat het een inwijkeling is, vermits ze daarna ook in verschillende andere landen in Europa werd aangetroffen. Frans Thevissen bezorgde mij deze collectie, die hij verzamelde in het Zevenbergenbos te Ranst.

Flammulina fenae (foto 6) verschilt van *F. veluti-*

pes (Gewoon fluweelpootje) door de bleekgele hoed met rossige vlekken en de kortere sporen. Verder heeft ze dezelfde bleekgele plaatjes en een steel die donker roodbruin is en bezet met donkere opstaande haartjes. In dit laatste verschilt ze van de witte vorm van het Gewoon fluweelpootje waarbij ook de steel wit is.

F. fenae is ook bij ons zeer zeldzaam en werd voordien een vijftal maal gemeld, vooral uit Limburg.

Foto 6: *Flammulina fenae* - Zomerfluweelpootje

<>

Eens te meer ondervond ik dat voorspellen wat men gaat aantreffen op een wandeling (gelukkig) onbegonnen werk is. Een veelbelovende excursie kan sterk ontgoochelen en een ontmoedigende, warme en droge periode kan toch nog juweeltjes opleveren.

19^e VLAAMSE MYCOLOGENDAG op 20 maart 2010 in Gent

<>

In 2010 wordt de Vlaamse Mycologendag georganiseerd door de OVMW aan de Universiteit Gent, Laboratorium voor Plantkunde, K.L. Ledeganckstraat 35. Ingang via de Plantentuin.

Bereikbaarheid

Alle informatie over hoe u de Plantentuin kunt bereiken via het openbaar vervoer of per wagen vindt u op: <http://www.plantentuin.ugent.be/bezoek/bereikbaarheid.html>

OPGELET: In de onmiddellijke omgeving van de Plantentuin is er uitsluitend betalend parkeren. Een andere parkeermogelijkheid (eveneens betalend) is er in de ondergrondse parking op het Sint-Pietersplein.

Zodra het programma afgerond is, zal het worden bekendgemaakt. Iedereen die een mycologische presentatie wil houden, kan zijn naam en het onderwerp opgeven aan:

- > Prof. Dr. Mieke Verbeken: 09/264 50 70 of via e-mail: mieke.verbeken@ugent.be
- > Peter Verstraeten: 09/385 41 74 of via e-mail: verstraeten.peter@skynet.be

De presentaties beginnen om 10.00 uur. Vanaf 9.30 uur zal er koffie te verkrijgen zijn. Na de middagpauze houdt de KVMV haar jaarlijkse Algemene Vergadering.

Iedereen is van harte welkom!

<>

NOTEER NU REEDS DEZE DATUM IN UW AGENDA !!

KVMV-vierdaagse te Dworp (21-10 tot 24-10-2010)

< >

Volgend jaar zal het werkweekend van de KVMV doorgaan in het Provinciaal Vormingscentrum Hanenbos, gelegen in een 15 ha groot natuurgebied in Dworp, Vlaams-Brabant.

We hebben een optie voor 20 personen in 1- of 2-persoonkamers (met lavabo) en voor een ruime microscopiezaal. Om tijdig de nodige kamers te reserveren vragen we de leden die willen deelnemen, vóór 31 januari een briefje of een mailtje te sturen naar Gut Tilkin, Kruisheideweg 31, 3520 Zonhoven of driesen.tilkin@pandora.be. Gelieve hierbij te vermelden of men kiest voor een 1- of 2- persoonskamer en of men de kamer wenst te delen met een andere deelnemer.

De inschrijving wordt bevestigd na storting van 50 euro per deelnemer op het rekeningnummer van de KVMV: **737-0187576-21**. De totale prijs van het verblijf is 120 euro voor 3 overnachtingen in volpension, huur van het lakenpakket en verzekering inbegrepen. Er is geen toeslag voor de éénpersoonkamers.

Het excursieprogramma wordt opgesteld in samenwerking met Roosmarijn Steeman en de Paddenstoelenwerkgroep Zuidwest-Brabant. Dit programma, de routebeschrijving en verdere inlichtingen over het verblijf worden later aan de deelnemers bezorgd, evenals een uitnodiging voor de betaling van het restbedrag.

Iedereen van harte welkom!

Organisatoren: Lieve Deceuninck en Gut Tilkin.

13^e ANKONA-ontmoetingsdag op zaterdag 13-02-2010

Thema ‘Countdown 2010: Wetenschappelijk onderzoek en soortenbescherming’

(Groenenborgerlaan 171, Antwerpen – UA-Campus ‘Groenenborger’)

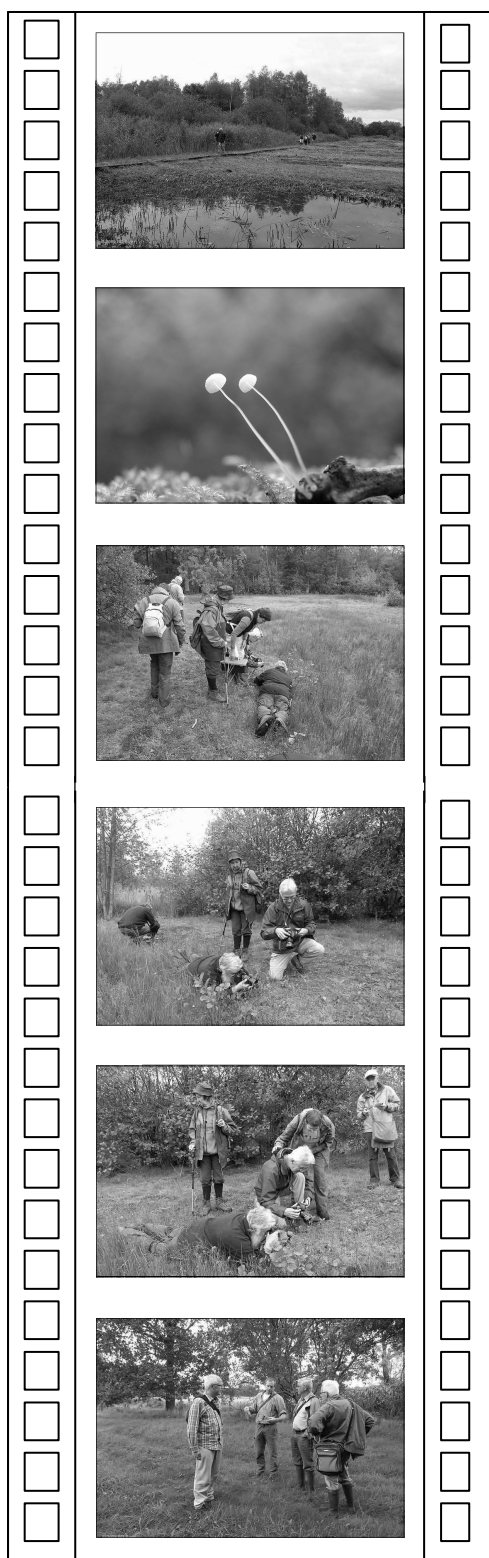
De diverse infostands van verenigingen zijn doorlopend te bezoeken.

Deelname is gratis, maar vooraf inschrijven is verplicht en kan t.e.m. 6 februari 2010.

Meer info (vanaf begin december):

www.ankona.be (in de rubriek ‘Ontmoetingsdagen’ en ‘Kalender’)

den: Bloedende buisjeszwam (*Physisporinus sanguinolentum*), Zakjestrilzwam (*Ascotremella faginea*), Bruinzwarte stekelkorstzwam (*Mycoacia fuscoatra*) en Bosnetje (*Ceriporia reticulata*). Verder nog een ongewone verschijningsvorm van een Gewone franjezwam (*Telephora terrestris*). In het elzenbroekbos was de Plooirokmycena (*Mycena rhenana*) veelvuldig aanwezig op de elzenproppen en -bladeren. Ook de Suikermycena (*Mycena adscendens*) was er goed vertegenwoordigd. Tussendoor speurde Jos naar roesten en meeldauwen en vond zo ook de ascomycet Graszwartkorstje (*Phyllachora graminis*) op blad van Glanshaver (*Arrhenaterum elatior*).

Vlak vóór het beëindigen van het voormiddagedeelte liepen we nog langs een prachtig hooilandje waar Klimopklokje en Draadrus voorkomen.

In de namiddag trokken we naar Langendonk en het Ferrarisbos van Herentals. Op een zandrug staat het oorspronkelijke bos zoals reeds aangegeven op de Ferrariskaart van 1775. Dalkruid en Meiklokje bloeien er in het voorjaar. Op weg naar de heuvelrug kwamen we langs een elzenbroekbos met o.a. Kopperode gordijnzwam (*Cortinarius uliginosus*), Bleke moeraszwavelkop (*Hypholoma elongatum*), Moerasbundelzwam (*Pholiota myosotis*), Ranzige elzensatijnzwam (*Entoloma caccabus*) en Gewone hertenzwam (*Pluteus cervinus*). Ook Tabakborstelzwam (*Hymenochaete tabacina*), Kransbekerharskorstje (*Hyphoderma praetermissum*) en Melig dwergkorstje (*Trechispora farinacea*) kwamen op de lijst. Henk Gremmer vond een groen zwammetje op nat hout, het bleek het Bleekgroen geleischijfje (*Claussenomyces prasinulus*) te zijn.

Ondanks het beperkte aanbod van grote paddenstoelen was het een interessante en gezellige excursie.

(Foto's: Lus Rijmenams en Lieve Deceuninck)

Afdelingsnieuws

Mycologische werkgroepavonden

In de periode januari – april zullen, op de aangekondigde werkgroepavonden (zie lijst educatieve bijeenkomsten p. 2-4), onderwerpen behandeld worden die bij het uitsleutelen van Agaricales-collecties regelmatig problemen opleveren. Deze werkgroepavonden kunnen beschouwd worden als een aanvulling op de cursussen microscopie en zijn dan ook bedoeld voor die leden die bij hun determinaties de microscopische kenmerken betrekken of het voornemen hebben dit in de toekomst te doen.

Een vast schema kunnen wij niet opstellen, omdat sommige onderwerpen mogelijk meer dan één avond zullen vergen. Volgende onderwerpen komen aan bod:

- > opzoeken en herkennen van microscopische kenmerken bij: sporen, cystiden, hoed- en steelbekleding, hyfen
- > meten met microscoop (analoog en digitaal)
- > kleurstoffen en reagentia
- > macro- en microfotografie
- > tekenen met microscoop
- > maken van en werken met exsiccata
- > praktische oefeningen uitsleutelen (bespreken en gebruik van verschillende Agaricales-sleutels).

Deze avonden worden opgevat in de vorm van praktische oefeningen onder begeleiding van ervaren leden en starten telkens om 19.30 u. Ze worden in de activiteitenkalender aangekondigd als 'Mycologische werkgroep: microscopische technieken'.

Alle geïnteresseerde leden met een minimum aan microscopie-ervaring zijn welkom.

< >

AMK-Nieuwjaarsreceptie

Alle KVMV-leden zijn van harte welkom op de AMK-Nieuwjaarsreceptie die doorgaat in de bioruimte van de UA op dinsdagavond 5 januari 2010. Drank en versnaperingen worden voorzien; voor de ambiance mag U zorgen. Wij verwachten u om 20.00 uur.

ZWAM

Afdelingsnieuws

Algemene ledenvergadering

De leden van de ZWAM worden uitgenodigd op de algemene ledenvergadering die op **zaterdag 6 maart 2010** zal doorgaan in

Gasthof "Buitenverwachting"
 Pastoriestraat 92, 3370 Boutersem (Butsel)
 Tel. 016/73 52 90

De bestuursleden verwelkomen u graag met een aperitief om 12.30 uur.

Om 13.00 uur wordt een warme maaltijd opgediend: minestrone-soep, aardappelgratin, varkensgebraad met groentenkrans en als afsluiter koffie met gebak.

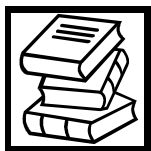
Dit alles voor **25 euro per persoon**. Overige dranken zijn voor eigen rekening.

Deelname doorgeven naar Rik Vranckx (016/40 29 84) of per e-mail naar jos.monmens@telenet.be + storting van 25,00 € op rekening **979-4338661-50** van Raf Leysen, Heidebergstraat 96, 3010 Kessel-Lo.

Gasthof "Buitenverwachting" is een gezellig kleinschalig familiebedrijfje, waar de gastvrouw aan het kookfornuis staat. Omwille van de kleinschaligheid is er slechts plaats voor 40 personen. Dus niet talmen met inschrijven! De **uiterste inschrijvingsdatum is 20 februari 2010**.

Parkeren is mogelijk in de nabijheid van de kerk van Butsel, gelegen op 100 m afstand.

<>

nieuws

IB I IB

De schoenmakers zijn het slechtst geschoeid, zegt men. De mycologen mogen niet dezelfde weg opgaan. Daarom werd onze 'Startcursus Mycologische Microscopie', opgemaakt door Judith De Keyser in 2005 (Aux 022) aan de bib toegevoegd, samen met 'AMK, Vertaling Franse mycologische woorden' (Aux 021). INBO heeft ons 'Bosreservaat Pruikenmakers (Meerdaalwoud) Monitoring 2009' (Toe 036r) toegezonden. Via onze vriend-mycoloog Marcel Lecomte kregen we ook 'Microscopie générale van AMFB, 2009' (Aux 023). De reeks 'Atlas des Cortinaires - Bidaud, Moëgne-Looco, Reumaux & Carteret 2009' (Atl 007u) werd aangevuld met deel 18, evenals de reeks 'Fungi Europaei' met 'Conocybe & Pholiotina' van Anton Hausknecht 2009 (Atl 013/11).

<>

Na goed 10 jaar fungeren als bibliothecaris heb ik besloten mijn taken door te geven aan andere leden van onze vereniging. Tijdens die periode zijn er over de 2500 uitleningen geweest; de bib is meer dan 330 boeken rijker geworden en dan durf ik de tijdschriften nog niet te tellen. Het is een hele belevenis geweest. Vechten

Nieuwtjes uit de recente tijdschriften (09.4)

Wim en Roosmarijn Veraghtert-Steeman
 wim.veraghtert@gmail.com - roosmarijn.steeman@natuurpunt.be

< >

Bulletin mycologique et botanique Dauphiné-Savoie, 49 (no. 194), juillet 2009

In dit nummer worden een aantal zeldzame en interessante vondsten uit 2007 besproken door J-L Fasciotto. *Tremella moriformis*, *Guepinopsis buccina*, *Elaphocordyceps rouxii*, *Discina melaleuca*; *Psathyrella leucotephra* en *Ptychogaster albus*, *Ramaria apiculata*, *Ramaria fennica* var. *griseolilacina*, *Clitocybe fuliginipes*, *Xerocomus armeniacus* f. *erythrocephalus* en *Ceratiomyxa poriodes* (f. *flava*) werden door de auteur gefotografeerd. Per collectie worden de habitat en de macroscopie van de collecties beschreven. M. Renard heeft het over enkele merkwaardige plaatjeszwammen uit de Loirestreek: *Cortinarius pseudopraestigiosus*, *Cortinarius tortuosus*, *Lactarius sphagnetii*, *Russula griseascens* en *Russula drimeia* f. *mellina* (met foto's en uitgebreide beschrijvingen). Ook M. Martin beschrijft en illustreert vijf soorten die door hem verzameld werden in 2007: *Agrocybe arvalis*, *Coprinus lagopus*, *Cortinarius sacchariosmus*, *Peziza saniosa* en *Tulostoma kotlabae*. De recent verschenen monografie over het genus *Crepidotus* in Europa (il Genre *Crepidotus* in Europe) van G. consiglio & L. Setti wordt gereviseerd door A. Bidaud. Samen met J. Gane beschrijft A. Bidaud twee nieuwe vormen van *Cortinarius olidoamarus* A. Favre, die onder coniferen groeien. N. Vanvooren illustreert een paar inoperculate discomyceten uit de groep van de Helotiales die in het voorjaar werden ingezameld.

Field Mycology, 10 (3), 2009

Bruce Ing & Malcom Storey geven een portret van *Badhamia melanospora*, een zeldzame myxomyceet die niet typisch is voor het genus *Badhamia* en vroeger gekend was als *Badhamia gracilis*. "Slijmzwammen voor beginners" is een introductie in de wereld van de myxomyceten door P. Cullington. De verschillende groepen komen aan bod met foto's van macro- en microscopie. *Leucopaxillus tricolor* werd in september 2008 voor het eerst waargenomen in Groot-Britannië. G. Kibby, A. Henrici en B.M. Spooner identificeerden deze collectie die werd ingezameld in Cambridgeshire bij Beuk op kalkrijke bodem. R. Stephenson blikt persoonlijk terug op dertig jaar mycologie en overloopt hierbij zijn meest bijzondere vondsten chronologisch. T. Kyriakou, M. Loizides & A. Tziakouris bespreken een aantal gekende en minder gekende soorten die waargenomen werden op Cyprus: *Laetiporus sulphureus* (op Eucalyptus), *Battarea stevenii* (prominent aanwezig), *Gyrophragmium dunalii* (woestijnspecialist), *Cantharellus subpruinus*, *Terfezia claverui* (een woestijntruffel) en *Hymenoscyphus*

fructigenus (op een olijfpit).

Miscellanea Mycologica, 94, 2009

J. J. Wuilbaut bespreekt enkele vondsten van het voorjaar en de zomer van 2008 met illustraties: *Strobilurus esculentus*, *Pseudoplectania nigrella*, *Sarcoscypha coccinea*, *Morchella pseudoumbrina*, *Disciotis venosa*, *Pholiotina aporos*, *Vibrissia truncorum*, *Pachyella babingtonii*, *Agrocybe aegerita*, *Agrocybe semiorbicularis*, *Psathyrella spadiceogrisea*, *Agrocybe praecox*, *Panaeolus ater*, *Entoloma clypeatum*, *Collybia aquosa*, *Calocybe gambosa*, *Inocybe patouillardii*, *Tarzetta catinus* en *Inocybe cervicolor*. Daarna geeft hij het vervolg op het artikel over mycologie en iconografie door de tijden heen.

Coolia, 52 (4)

M. Boomsluitersnijdt een contesterend thema aan met zijn artikel over bedreiging van invasieve exoten voor de inheemse mycoflora. Door de levenswijze van paddenstoelen, het gebrek aan kennis en de verschillende interpretaties blijkt het uiteindelijk moeilijk te beoordelen hoeveel soorten in Nederland exoten zijn. Jarenlange, nauwkeurige monitoring is nodig om te bepalen of een soort zich invasief gedraagt. De Zwarte amaniet (*Amanita inopinata*) wordt door de Société Mycologique de France reeds gezien als een potentiële invasieve soort. G. Winkel ging op zijn knieën voor de kleintjes in het arboretum Poort-Bulten. Het Gerimpeld boogsterrenmos blijkt de soort bij voorkeur van het Kringmoosoorpje (*Rimbachia neckerae*); slechts enkele exemplaren werden gevonden op Gewoon haarmos. De determinatie van deze vondst wordt uitgebreid besproken en geïllustreerd. Er wordt ook een overzicht gegeven van de in Nederland voorkomende mossoortjes en hun kenmerken. Het bekijken van een meegenomen ascomyceet (*Hymenoscyphus vernus*) zorgde voor M. Jagers voor een microscopische verrassing: de *Hymenoscyphus* werd geparasiteerd door een heterobasidiomyceet, *Xenolachne longicornis*. Foto's van micro- en macroscopie en beschrijving van beide vondsten komen aan bod in dit artikel. N. Dam brengt verslag uit van een excursie die georganiseerd werd door de *Cortinarius*-werkgroep op 26 oktober 2008 in de omgeving van Winterswijk. Hierbij werden in totaal 26 soorten gevonden, waarvan drie collecties uitgebreid beschreven en geïllustreerd werden. *C. cephalixus* en *C. melanotus* zijn nieuw voor Nederland. Om er achter te komen welke dieren verantwoordelijk waren voor het aanvreten van een paar hertentruffels deed M. Boomsluitersnijdt een kort onderzoek in samen-

werking met zoogdierkenners F. Bosch en M. Langenvoort.

***Cryptogamie*, vol. 30 (2), juni 2009**

M. Noordeloos en G.M. Gates vervolledigen hun studie van het genus *Entoloma* in Tasmanië. 15 nieuwe soorten voor de wetenschap worden beschreven, met kleurenfoto's en microtekeningen: *E. perbloomii*, *E. fuliginoviolaceum*, *E. natalis-domini*, *E. sassafras*, *E. saponicum*, *E. asprellopsi*, *E. totalbum*, *E. transmutans*, *E. melanophthalmum*, *E. tenuicystidium*, *E. griseosquamulosum*, *E. psilocyboïdes*, *E. strigosum* en *E. cystidiosum*. G. Corriol beschrijft *Pyrroglossum moliniophilum* sp. nov., een eerste soort van dit (met *Gymnopilus* verwante) genus in Europa (met kleurenfoto en microtekening). Het betreft hier kleine, excentrisch gesteelde paddenstoeltjes die in Zuid-Frankrijk op dode stengels van Pijpenstrootje werden aangetroffen. *Mycena subinsignis* sp. nov. wordt als nieuwe soort uit Centraal-Spanje gedocumenteerd door F. Esteve-Raventos en J.M. Barrasa (met kleurenfoto en microtekening). Uit Madagascar wordt door B. Duhem en H. Michel een nieuwe soort *Corticium*, *C. malagaso-roseum*, beschreven. Zij bespreken ook *Dentocorticium pilatii* en *Dendrocorticium piceinum* (met microtekeningen). Het artikel besluit met een sleutel voor alle gekende *Corticium*-soorten wereldwijd. A. Pinnoi, S. Phongpaichit, K.D. Hyde en E.B.G. Jones belichten de diversiteit aan fungi (88 soorten) op *Calamus*-palmen in Thaise wouden. Een bijdrage van J. Mouchacca over hyphomyceten uit het Midden-Oosten sluit dit nummer af.

***Rivista di Micologia*, 52 (1), maart 2009**

G. Robich en G. Gasparini beschrijven een nieuwe *Mycena* uit Italië, in de sectie *Insignes*: *M. choriophila*, die op een bemoste sparrenstronk werd aangetroffen (met kleurenfoto en microtekening). M. Carbone geeft een overzicht van het genus *Otidea*, waarbij *Otidea onotica* onder de loep wordt genomen en een epitype wordt voorgesteld. A. Cappelli bericht over een vondst van *Agaricus subfloccosus* (met kleurenfoto en microtekening) in Noord-Italië. In een volgende bijdrage bespreken G. Liberti en M. Sarasani twee weinig gekende gasteromyceten: *Phellorinia herculanea* en *Gastrum coronatum* (met macro- en microfoto's). E. Battistin ontdekte nieuwe macrochemische reacties bij exsiccaten van *Gymnopus luxurians* (met kleurenfoto's). G. Baiano en M. Filippa hebben het over het voorkomen van 4 gasteromyceten aan de kust van de Tyrrheense Zee: *Bovista aestivalis*, *Pisolithus arhizus*, *Scleroderma cepa* en *Tulostoma giovanellae* (met kleurenfoto's en microtekeningen). Tenslotte belicht A. Lantieri de vondsten van 3 bijzondere ascomyceten in Calabrië: *Ramsbotomia crechqueraultii*, *Scutellinia pilatii* en *Trichophaea woolhopeia* (telkens met macro- en microfoto's).

***Zeitschrift für Mykologie*, 75 (2), September 2009**

J. Christan en N.S. Yorou beschrijven twee nieuwe *Ramaria*-soorten uit Benin: *R. sinsinii* en *R. beninensis*. Intrigerend is de bijdrage van W. Jurkeit en F. Krauch over *Russula atrorubens* en *R. laccata*. *R. olivaceoviolascens* beschouwen zij als een 'nomen confusum'. Verder wijzen zij nadrukkelijk op de verschillende ecologie van eerstgenoemde soorten (in N.-Duitsland) waarbij *R. atrorubens* een sparrenbegeleider is en *R. laccata* een strikte wilgenbegeleider (dit strookt niet met de Vlaamse situatie waar *R. atrorubens* courant in wilgenbroeken wordt genoteerd). Microtekeningen en kleurenfoto's illustreren het artikel. A. Melzer onderzocht de variabiliteit van *Psathyrella pseudocorrugis* (met kleurenfoto's en microtekeningen). De Australische parasiet *Puccinia lagenophorae* werd in Duitsland op 3 nieuwe (exotische) plantensoorten vastgesteld, zo berichten M. Scholler, U. Richter en H. Jage. J. Albers en B. Grauwinkel laten twee zeldzame parasieten op insecten aan bod komen: *Cordyceps bifusispora* en *C. forquignonii* (met kleurenfoto's). De verschillen tussen deze soorten (+ *C. sphecocephala* en *C. myrmecophila*) worden belicht. T. Gräfenhan geeft een uitvoerige bespreking van het genus *Cosmospora* (Hypocreales, met soorten uit het voormalige *Nectria episphaeria*-complex). De relaties tussen anamorfe en teleomorfe komen eveneens aan bod.

A. Kuhnt publiceert zijn vierde bijdrage over nivicole myxomyceten uit Duitsland. 11 soorten uit de Physarales worden besproken waarvan *Diderma fallax* en *Didymium decipiens* nieuw zijn voor Duitsland (met kleurenfoto's en microtekeningen). Tenslotte tonen H. Dörfelt en M. Eckart het mycologische levenswerk van Johanna Schultze-Wege (1844-1918) met mooie kleurenplaten.

***De Aardster*, 11 (2)**

Voorzitter Pol Debaenst geeft zijn voorwoord de titel: "Relatief goed", wat verwijst naar een geslaagd seizoen voor de voorjaarspaddenstoelen. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de tussendoor-waarnemingen van R. Billiau, H. Batteu, J. Devos, H. Nottebaere, J. Launoy, G. Warreyn en P. Debaenst. Een overzicht van 8 veel voorkomende schimmels die voornamelijk schrale gazons schade kunnen toebrengen, wordt gegeven door P. Debaenst. Op 4 april ging er een excursie door in de Krakeelduinen in De Panne en op 16 mei trok de groep naar de Hoge Blekker in Koksijde. De volledige soortenlijst van beide excursies wordt weergegeven. Op 25 april ging P. Debaenst alleen op stap in de SIMLI-duinen en ontdekte daar *Helvella spadicea* te midden van een verdoken stortplaats. Tenslotte wordt wat extra informatie gegeven over het welgekende Wijnendalebos te Torhout, waar op 13 juni een inventarisatie van de mycoflora werd uitgevoerd. De ledenlijst van de groep en een aankondiging van de activiteiten sluiten het tijdschrift af.

COLOFON

SPOREN is een uitgave van de KVMV, de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging vzw.

Afdelingen: Antwerpse Mycologische Kring (AMK), Mycologische Werkgroep Limburg (Mycolim), Oost-Vlaamse Mycologische Werkgroep (OVMW) en Zelfstandige Werkgroep voor Amateurmycologen (ZWAM).

Voorzitter: Bernard Declercq

Molenbergstraat 1, 9180 Stekene - 09/345 03 56 - bernard.declercq2@pandora.be

Ondervoorzitter: Robert De Ceuster

Kloosterbergstraat 34, 3290 Diest - 013/33 57 96 - robert.de.ceuster@scarlet.be

Penningmeester: Lieve Van Boeckel-Deceuninck

Berten Pilstraat 20, 2640 Mortsel - 03/455 01 27 - 0475/268 167 - lieve.deceuninck@skynet.be

Secretaris: Peter Verstraeten

Draverstraat 29, 9810 Nazareth - 09/385 41 74 - verstraeten.peter@skynet.be

Ledenadministratie: Myriam de Haan

Leopoldstraat 20, bus 1.1, 2850 Boom - 03/888 75 14 - myriam.de.haan@skynet.be

Overige bestuurders:

André De Kesel, Haesaertsplaats 15, 2850 Boom - 02/260 09 38 - adk@br.fgov.be

Gut Driesen-Tilkin, Kruisheideweg 32, 3520 Zonhoven - 011/72 59 24 - driesen.tilkin@pandora.be

Roosmarijn Steeman, Bist 66, 2500 Lier - 0485/68 88 48 - roosmarijn.steeman@gmail.com

William Coeck, Brandstraat 40, 2850 Boom - 03/888 42 89 - william.coeck@pandora.be

Wim Veraghtert, Bist 66, 2500 Lier - 0496/97 87 79 - wim.veraghtert@gmail.com

Internet: AMK: www.kamk.be

Mycolim: www.mycolim.be

ZWAM: www.zwamleuven.org

Verantwoordelijke bibliotheek:

Pascale Holemans, Arthur Matthyslaan 89, 2140 Borgerhout - 03/322 40 05 - pascale.holemans@skynet.be

FUNBEL

Secretariaat: Emile Vandeven, Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde, 02/267 74 18.

Lidmaatschap KVMV 2010: bedraagt 18,00 euro (gezinlidgeld 20,00 euro) te storten op rekening 737-0187576-21 van de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging te Antwerpen. Voor buitenlandse leden bedraagt het lidmaatschap 20,00 euro (22,00 euro voor een gezin). De eventuele bankkosten worden gedragen door de opdrachtgever. IBAN-nummer BE17 7370 1875 7621, BIC-code KREDBEBB. De nieuwsbrief *Sporen* (4 maal/jaar) en *Sterbeekia* zijn begrepen in het lidgeld.

◀ ▶

Verantwoordelijke uitgever: Danny Minnebo, Kleine Molenstraat 19, 9290 Overmere

Redactieleden: Georges Buelens, Robert De Ceuster, Gut Tilkin, Wim Veraghtert en Peter Verstraeten

Eindredactie en layout: Danny Minnebo - 09/367 95 49 - minnebo.troch@pandora.be

Verzending: Christine Van Lommel, Jozef Verbovenlei 34, 2100 Deurne

Ieder lid kan publiceren in *Sporen*. **Teksten** voor het volgende nummer moeten **vóór 1 februari 2010** gemaïld worden naar de eigen afdelingscoördinator:

AMK	>	Wim Veraghtert	-	wim.veraghtert@gmail.com
MYCOLIM	>	Gut Tilkin	-	driesen.tilkin@pandora.be
OVMW	>	Peter Verstraeten	-	verstraeten.peter@skynet.be
ZWAM	>	Georges Buelens	-	georges.buelens@telenet.be

Foto's of figuren in de tekst worden best nog eens afzonderlijk meegestuurd als beeldbestand, bijvoorbeeld .jpg.

Sporen wordt gerealiseerd met de steun van het Provinciebestuur van Antwerpen.

COPYRIGHT ©

Het copyright voor tekst en illustraties van de artikels berust bij de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging (KVMV). Auteurs behouden het recht om de eigen tekst en illustraties voor andere doeleinden te gebruiken. Het is niet toegestaan volledige of gedeelten van artikels of illustraties over te nemen zonder toestemming van de redactie.

ISSN 2030-367X

Sporen 2009/4

december 2009

Nieuwsbrief van de
Koninklijke Vlaamse
Mycologische Vereniging

V.U. D. Minnebo
Kleine Molenstraat 19
9290 Overmere

Verzending:

C. Van Lommel
Jozef Verbovenlei 34
2100 Deurne
03/322 64 06

Afgiftekantoor: Berchem 1/2
Erkenningsnummer P508807

België - Belgique

P.B.

2600 Berchem 1/2

8/4784

SPOREN

